

IP30

TRENTA ANYS
D'INTERVENCIIONS
EN EL PATRIMONI
A LES TERRES DE LLEIDA
1980-2010

CULTURA I PATRIMONI

Ferran Rella
Director dels Serveis Territorials de Cultura i Mitjans de Comunicació a Lleida

Albert Turull
Director de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, Fundació Pública de la Diputació de Lleida

És lloable l'objectiu de convertir la cultura en un pilar bàsic de l'estat del benestar. Tothom ho comprèn perfectament quan es parla de sanitat i d'educació, però l'evidència sembla que es dilueix si ho referim a equipaments culturals, indústries culturals o elements de cultura popular, per posar només alguns exemples. I, sens dubte, totes les accions polítiques que tendeixen a situar la cultura en la centralitat de la nostra vida quotidiana s'encaminen a convertir-la en un element bàsic del nou model de país que volem fer realitat. Una d'aquestes apostes fermes se centra en la recuperació, conservació, restitució i difusió del patrimoni. Per tal d'aconseguir l'objectiu, des de

les nostres institucions no s'han estalviat esforços ni en el marc conceptual—presentant com un tot homogeni les intervencions en el patrimoni arquitectònic, en l'arqueològic i en béns mobles, és a dir, amb una mirada única sobre el bé patrimonial—, ni tampoc en la fixació de futur d'una estructura consolidada que faciliti la suma de recursos per afavorir-ne les actuacions.

L'exposició que presentem s'emmarca en aquesta decidida voluntat de difondre el patrimoni, de mostrar a la societat la dedicació permanent en el camp d'una herència que cal llegar en condicions a les generacions futures. No és, malgrat la intensitat

amb què s'ha treballat els darrers anys, ni ha estat abans una empresa fàcil, i tampoc no ho serà en el futur si no s'és capaç de comprendre'n l'abast. Tot amb tot, els resultats globals d'aquests trenta anys són ben evidents, una seqüència oberta a l'univers patrimonial, una suma significativa d'aportacions que des del sector privat, les administracions públiques i el món professional (arquitectes, arqueòlegs, restauradors, contractistes...) s'ha anat sedimentant de forma progressiva.

Desitgem vivament que aquesta exposició contribueixi a despertar la consciència social i el valor econòmic de la cultura i del patrimoni, i que us plagui.

ARQUITECTURA

Església de Santa Maria de Gerri. Gerri de la Sal (Pallars Sobirà)

Un seguit d'intervencions de restauració i restitució a l'església romànica que es conserva de l'antic monestir de Santa Maria de Gerri.

Església de Santa Maria d'Arties. Arties (Vall d'Aran)

Representa la millor mostra del romànic aranès, relacionat amb el de la Vall de Boí. Les intervencions vénen determinades per les deformacions estructurals i les prospeccions arqueològiques.

Catedral de Santa Maria de la Seu d'Urgell. Seu d'Urgell (Alt Urgell)

Un conjunt monumental amb clara influència del romànic italià i importants intervencions de restauració des de principis del segle XX.

Església de Sant Llorenç de Morunys. Sant Llorenç de Morunys (Solsonès)

Pertany al conjunt de l'antic monestir de Sant Llorenç de Morunys i les cases adjacents, amb estils des del romànic fins al renaixentista i intervencions ara emmarcades dins un pla director.

ARQUITECTURA

Castell de Verdú. Verdú (Urgell)

Un conjunt divers d'edificacions, amb una torre cilíndrica del s. XI com la més antiga, on s'ha consolidat la part adquirida per l'ajuntament amb la previsió d'adequar-la als usos definits al Pla Director.

Santa Maria de Vallsanta. Guimerà (Urgell)

Redescobriments de l'antic monestir de Vallsanta i consolidació d'urgència de les restes de l'edifici de l'església.

Església de Santa Eulàlia d'Erill la Vall. Erill la Vall (Alta Ribagorça)

Una intervenció de restauració integral en una de les nou esglésies romàniques de la Vall de Boí declarades patrimoni de la humanitat per la UNESCO.

Castell i col·legiata de Sant Pere. Àger (Noguera)

Un conjunt monumental dins un recinte emmurallat, on s'intervé des de principis de segle XX i en què, recentment, es realitzen importants restitucions i reconstruccions.

ARQUITECTURA

Edifici de la Universitat de Cervera. Cervera (Segarra)

Les imponents dimensions i la diversitat d'ocupants i usos de l'antiga Universitat de Cervera han anat condicionant les seves intervencions.

Col·legiata de Santa Maria de Mur i castell de Mur. Castell de Mur (Pallars Jussà)

Situat visiblement sobre un turó, el conjunt romànic de Mur ha sofert importants estudis i diferents intervencions que han de possibilitar-ne nous usos.

Castell de l'Albi. L'Albi (Garrigues)

De l'estat de ruïna en què ens arriba als nostres dies a un bé amb restes recuperades, explicades i amb un nou ús com a centre cultural.

Seu Vella. Lleida (Segrià)

El conjunt de l'antiga catedral de Lleida ha sofert una important recuperació monumental a partir de la desocupació com a caserna militar a mitjan s. XX; el Pla Director del 1993 suposa un punt d'inflexió que fixa objectius i proposa intervencions.

IP30

TRENTA ANYS
D'INTERVENCIIONS
EN EL PATRIMONI
A LES TERRES DE LLEIDA
1980-2010

Espais de la mostra:
Museu de Lleida: diocesà i comarcal
(C. Sant Crist, 1)
Biblioteca Pública de Lleida
(Rbla. d'Aragó, 10)

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació

Diputació de Lleida

INSTITUT D'ESTUDIS ILLERDENCs
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Una visió representativa del conjunt de les intervencions en el patrimoni arquitectònic, arqueològic i béns mobles dels darrers 30 anys a les terres de Lleida.

Una selecció de més de 30 béns patrimonials d'arreu del territori explicats a través de les intervencions executades en aquests anys de període democràtic: els valors patrimonials, els complexos processos de recerca, la recuperació i posada en valor, o els actors i agents que hi intervenen són alguns dels aspectes d'aquesta exposició.

biblioteca pública de lleida

MUSEU DE LLEIDA

Horari:
Dimarts, de 10 a 14 hores
De dimecres a divendres, de 10 a 14 hores i de 18 a 20 hores
Dissabtes, d'11 a 14 hores i de 18 a 20 hores
L'exposició romandrà oberta fins al dissabte 28 d'agost

ARQUEOLOGIA

Jaciment de Montlleó, paleolític superior. Prats i Sansor (Cerdanya)

Campanya estacional de grups nòmades caçadors i recol·lectors. Les intervencions dutes a terme han permès aprofundir en el coneixement dels grups humans als Pirineus durant el Paleolític.

Cova sepulcral de Montanissell, bronze mitjà. Sallent i Coll de Nargó (Alt Urgell)

Cova natural d'enterrament neolítica, amb una tipologia d'inhumació única al Pirineu català. Les condicions d'accés van dificultar la intervenció arqueològica.

Jaciment arqueològic del Pla d'Almatà, edat mitjana. Balaguer (Noguera)

Jaciment de gran importància donat que es tracta de l'única *madina* conservada íntegrament a Catalunya.

Necròpolis del Sàlzer: el Collet del Sàlzer I i el Collet del Sàlzer II, bronze antic. Odèn (Solsonès)

Dos megàlits funeraris i formats per grans lloses i un túmul, recuperats gràcies a les intervencions arqueològiques.

ARQUEOLOGIA

Jaciment de Basturs Poble, cretaci superior. Basturs (Pallars Jussà)

Un dels jaciments paleontològics del cretaci més important d'Europa, on s'han recuperat una gran quantitat de restes de dinosaures de bec d'ànec.

Poblat ilergeta dels Estinclells, ferro ibèric ple. Verdú (Urgell)

Poblat ibèric que fou habitat durant un breu període; tot i això, permet conèixer la cultura ibèrica i ilergeta del s. III aC.

Antic Portal de Magdalena, d'època romana a època moderna. Lleida (Segrià)

Una intervenció que va significar un punt d'inflexió en l'arqueologia urbana catalana i alhora va posar al descobert la seqüència d'ocupacions més completa de la ciutat de Lleida.

Fortalesa ibèrica dels Vilars, bronze final - ferro ibèric ple. Arbeka (Garrigues)

La fortalesa dels Vilars és un conjunt arqueològic excepcional, on destaquen les estructures militars defensives que el fan únic en el panorama peninsular i europeu de la seva època.

ARQUEOLOGIA

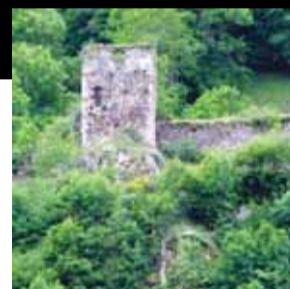
Ciutat romana de Ilesso, romà republicà - medieval domini visigot. Guissona (Segarra)

Les excavacions al Parc Arqueològic de Guissona han permès conèixer i documentar una ciutat romana en territori ponentí.

Poblat de la Santa Creu de Llagunes. Soriguera (Pallars Sobirà)

Exemple de com una recuperació arqueològica permet posar en valor patrimonial i socioeconòmic un jaciment d'un antic poblat medieval abandonat al s. XIV.

Castèth de Lés. Les (Vall d'Aran)

Campanyes d'excavació centrades principalment en el buidatge, desenrunament i estudi evolutiu de l'edificació del s. XV.

BÉNS MOBLES

Creu processional d'orfebreria, església parroquial de Santa Maria. El Vilosell (Garrigues)

Creu d'argent blanc i sobredaurat d'estil gòtic, intervinguda de forma integral amb l'objectiu de netejar, reparar i reintegrar el material que hi manca.

Marededéu amb nen, Sant Joan Baptista i Sant Josep, monestir de Santa Maria de Vallbona. Vallbona de les Monges (Urgell)

Oli sobre tela. Còpia d'un Rafael del s. XVIII. Destaquen els estudis previs dels materials compositius: fusta, tela, capa de preparació i capa pictòrica.

Pintures murals romàniques de Sant Vicenç d'Estamariu. Sant Vicenç d'Estamariu (Alt Urgell)

Conjunt de pintures murals on destaquen els fragments de frescos romànics, els únics conservats a l'Alt Urgell. Exemple d'intervenció arquitectònica i béns mobles conjunta.

Judici final, pintures murals de Santa Maria d'Arties, església parroquial de Santa Maria d'Arties. Arties (Vall d'Aran)

Una de les primeres intervencions *in situ* iniciades amb les campanyes d'estudi del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (CRBMC) a les terres de Lleida.

BÉNS MOBLES

Fragments arquitectònics de la capella de la Concepció del bisbe Ferrer Colom, Seu Vella de Lleida (Segrià)

Cobricel i mènsula esculpits en pedra policromada, elements escultòrics molt afectats per la destrucció arquitectònica de la capella a la qual podrien pertànyer. Es van realitzar tasques de recuperació del color i estabilització del material petri.

Sant Miquel Arcàngel d'Erillcastell, església parroquial de Sant Josep d'Erillcastell (Alta Ribagorça)

Talla de fusta de factura popular barroca i policromada. Actualment, forma part del fons del Museu de Lleida: diocesà i comarcal.

Mare de Déu de Conques, església parroquial de Sant Miquel de Conques. Municipi d'Isona i Conca Dellà (Pallars Jussà)

Aquesta talla de fusta del s. XII ha patit nombroses modificacions al llarg de la seva història. El procés de restauració es va centrar principalment a recuperar la policromia original.

BÉNS MOBLES

Retaula de Sant Joan Baptista, església parroquial de Sant Salvador. Torrebesses (Segrià)

Diferents intervencions sobre el retaule al llarg dels últims vint anys amb l'objectiu finalment aconseguit. Restauració integral del retaule: desmuntatge i muntatge sobre un nou suport.

Retaula dels sants Just i Pastor, església parroquial dels sants Just i Pastor de Son. Alt Àneu (Pallars Sobirà)

Retaula de fusta policromada del s. XV, atribuït al pintor Pere Espallargues i també a un autor anònim anomenat Mestre de Son.

Guixeries islàmiques del Castell Formós de Balaguer (Suda). Balaguer (Noguera)

Restauració de fragments i estructures arquitectòniques ornamentals de guix policromat trobades en diverses excavacions arqueològiques entre els anys 60 i 80 del segle passat.

Tapadora i podall ibèrics del Tossal de les Tenalles de Sidamon. Tossal de les Tenalles de Sidamon (Pla d'Urgell)

Restauració del material arqueològic procedent del Tossal de les Tenalles. Revisió d'una intervenció duta a terme els anys 40 del segle passat.